

Булгакова Ю. М.

Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»

ВИКОРИСТАННЯ ПОРТАЛУ ДІЯ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ: МІЖ ІННОВАЦІЄЮ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ГАРАНТІЯМИ

У статті досліджено можливості використання Порталу Дія та мобільного застосунку Порталу Дія (далі – Дія) у досудовому розслідуванні з урахуванням балансу між упровадженням інноваційних технологій та забезпеченням процесуальних гарантій учасників кримінального провадження.

Наголошено, що цифровізація стала ключовим механізмом забезпечення безперервності державних послуг в умовах повномасштабного вторгнення, а можливості Дії вже активно застосовуються судовою гілкою влади для інформування сторін та інших учасників судових процесів. Разом із тим визначено, що аналогічні можливості залишаються недоступними для правоохоронних органів на стадії досудового розслідування, що ускладнює комунікацію зі свідками, потерпілими та іншими учасниками провадження в умовах масового переміщення населення під час повномасштабного вторгнення.

Розкрито потенціал використання Дії для надсилання повісток і процесуальних повідомлень, з огляду на наявність технічних та нормативних передумов для запровадження такого механізму. Обґрунтовано доцільність поетапного впровадження відповідних змін із забезпеченням письмової згоди учасників провадження та належних гарантій захисту і дотримання їхніх прав. Зроблено висновок, що розширення функціоналу мобільного застосунку Порталу Дія (Дія) у сфері досудового розслідування сприятиме підвищенню ефективності, оперативності та прозорості кримінального процесу, а також відповідатиме загальній тенденції цифрової трансформації системи кримінальної юстиції України.

За результатами дослідження, зроблено висновки, що підтверджують актуальність розширення цифрових можливостей для правоохоронних органів в межах їх повноважень та компетенції. На думку автора, практична реалізація запропонованих ініціатив дозволить адаптувати кримінальний процес до умов тривалої воєнної агресії. Отже, на теперішній час цифровізація постає не опцією, а стратегічною потребою забезпечення ефективного досудового розслідування.

Результати дослідження засвідчують, що поступова інтеграція застосунку Порталу Дія (Дія) у досудове розслідування має значний потенціал для підвищення якості процесуальних комунікацій. Такий підхід узгоджується із загальнодержавною стратегією цифрової трансформації в Україні. Очікується, що впровадження відповідних інструментів сприятиме подальшому забезпеченню прозорості, оперативності та передбачуваності у кримінальному процесі.

Ключові слова: досудове розслідування, учасники кримінального провадження, повідомлення у кримінальному провадженні, виклик слідчим, виклик прокурором, електронна повістка, електронний виклик, Портал Дія, мобільний додаток Порталу Дія (Дія).

Постановка проблеми. У ХХІ столітті цифрові технології охопили майже кожну сферу суспільного життя. Інноваційні технології дозволяють швидко комунікувати на далеких відстанях, дистанційно верифікувати особу або перевіряти документи, оперативно вирішувати інші задачі тощо.

Питання актуальності впровадження і подальшого використання цифрових технологій покликане не просто прагненням до новаторства заради

чогось нового, а об'єктивно є нагальною потребою бути відповідним критеріям сучасного періоду розвитку цивілізації. Отже є очевидним, що юридична сфера діяльності не може бути осторонь даних трансформацій і процес її цифровізації стрімко набирає обертів.

Судова гілка влади в Україні досить тривалий час успішно використовує інноваційні технології у своїй роботі. Зокрема, варто згадати про запровадження інформування учасників судового про-

цесу за допомогою мобільного застосунку Порталу Дія (Дія). Такі зміни у практичній роботі судової системи привнесли позитив як сторонам провадження, так і судовій гілці влади.

Як слушно зазначає у своєму дослідженні Н. В. Глинська, «цифровізація кримінального провадження є одним з основних векторів трансформації кримінальних процесуальних правовідносин, повністю відповідає об'єктивній реальності та обумовлюється чисельністю позитивних очікувань для національної кримінальної юстиції після її запровадження» [1, с. 42]. Таким чином, зважаючи на неминучість процесу цифровізації кримінального провадження, автор хотів дослідити пропозицію використання в певних випадках мобільного застосунку Порталу Дія (Дія) під час проведення досудового розслідування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання цифровізації наглядової діяльності прокурора у досудовому розслідуванні досліджували такі науковці, як Р. Б. Левочко, Л. С. Гандзюк, А. М. Потинський [2]. Проблему оптимізації організації процесів досудового розслідування досліджував А. В. Кубаєнко [3], питання забезпечення права на захист в умовах електронного кримінального процесу, – С. О. Касапоглу [4]. Функціонування інформаційно-телекомунаційної системи досудового розслідування піднімала Т. Г. Фомина [5]. Також, увагу до цифровізації кримінального провадження приділяли такі вчені, як В. С. Батиргареева, В. І. Борисов, А. А. Барабаш, Н. В. Глинська, С. С. Шрамко та багато інших. Проте, питання використання електронних комунікацій у досудовому розслідуванні в повній мірі залишилось не дослідженим.

Постановка завдання. Ця стаття направлена на з'ясування можливостей використання Порталу Дія та мобільного додатку Порталу Дія (Дія), у досудовому розслідуванні, враховуючи баланс між упровадженням інноваційних технологій та забезпеченням процесуальних гарантій учасників кримінального провадження.

Виклад основного матеріалу. Із революційних зрушень в національному законодавстві можна зазначити створення постановою Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137 Єдиного державного веб-порталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг [6]. Ця постанова послугувала правовим підґрунтям для фактичного функціонування Порталу Дія та мобільного додатку Порталу Дія (Дія) [6]. Портал Дія дозволив спростити комунікацію між державою та громадянином, знизив

корупційні ризики під час надання ряду державних послуг і, взагалі, послугував інноваційним рішенням для України. За допомогою Порталу Дія можливо дистанційно актуалізувати дані у Реєстрі територіальної громади, здійснювати бронювання працівників, отримати витяг про місце проживання, подавати різного роду декларації тощо [7]. В загалом, на момент проведення цього дослідження на Порталі Дія вже доступно понад 120 державних послуг.

Варто зазначити, що в теперішній момент державна політика направлена на подальший розвиток електронних послуг та цифровізацію процесу комунікації між людиною та державою, що є особливо слушним рішенням під час тривалого повномасштабного вторгнення.

Аналізуючи процеси функціонування судової гілки влади можна зазначити, що остання активно використовує Портал Дія та мобільний додаток Порталу Дія (Дія) у своїй роботі. Так, 28 грудня 2021 року розпочато надсилання повідомлень про дату та час проведення судових засідань, в яких стороною по справі є користувач мобільного застосунку Дія [8]. На той період тимчасово виконуючий обов'язки Голови Державної судової адміністрації України О. Сальніков наголосив на тому, що «на сьогодні користувач мобільного застосунку Дія як учасник судового процесу вже отримує повідомлення з інформацією про назву та адресу суду, номер зали судового засідання, єдиний унікальний номер справи, суть спору та сторони у справі» [8].

Відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 135 Кримінального процесуального кодексу України, у разі якщо особа подала письмову заяву про здійснення виклику в конкретному кримінальному провадженні з використанням Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи та/або її окремої підсистеми (модуля), то за наявності технічної можливості така особа викликається шляхом надсилання їй текстових повідомлень у порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-комунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи [9]. Варто зазначити, що на час проведення цього дослідження, користувач мобільного застосунку Порталу Дія (Дія) тривалий час мають можливість отримати судові рішення (в широкому розумінні даного поняття) у вищезгаданому застосунку. Така опція надає можливість оперативно володіти змістом ухвал, рішень, постанов сторони

по справі та моментально бути обізнаним про дату час і місце наступного судового засідання.

Проте, згадана вище опція користування послугами мобільного застосунку Порталі Дія (Дія) є недоступною для правоохоронців під час проведення досудового розслідування. Таким чином, хотілося б звернути увагу на позитивний досвід використання мобільного додатку Порталу Дія (Дія) у судових провадженнях та розглянути пропозицію використання цього застосунку в окремих випадках під час проведення досудового розслідування.

Так, у своєму дослідженні С. М. Атаманчук та С. В. Подкопаєв зазначили, що «в подальшому, постане питання внесення окремих законодавчих змін з метою, наприклад, урегулювання порядку ідентифікації особи через застосунок Дія чи надання дистанційного доступу учасникам кримінального провадження (потерпілому, підозрюваному, обвинуваченому, захиснику) на ознайомлення з матеріалами кримінальних проваджень шляхом їх надсилання на електронну пошту, а також комплексних змін до кримінального процесуального законодавства у зв'язку з повним впровадженням у діяльність органів правопорядку Системи «Смерека» [10, с. 10]. Таким чином, запровадження більш гнучких змін в кримінальному процесуальному законодавстві не тільки спростить ряд процесів у досудовому розслідуванні, а й сприятиме вирішенню проблем, що виникли з причин повномасштабного вторгнення.

Як слушно зазначає А.В. Кубаєнко, – «в умовах воєнного стану в Україні важливість оптимізації організаційних процесів досудового розслідування стає критичною для забезпечення ефективності та оперативності дій правоохоронних органів, а процесуальне керівництво, як важлива складова діяльності прокуратури, потребує адаптації до нових викликів воєнного часу» [3, с. 189].

Так, за даними Центру економічних стратегій, близько 5,2 млн. українців перебувають закордоном [11]. Станом на жовтень 2024 року за даними Міністерства соціальної політики України, кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні становила близько 4,6 млн. осіб [12]. Враховуючи те, що війна триває, «повзуча окупація» продовжується, то цифровізація таких процесів є актуальною з огляду на масове переміщення людей в більш безпечні місця. Під час досудового розслідування свідки, потерпілі та інші учасники кримінального провадження можуть переміщатися на більш безпечні території та тривалий час не

перебувати за офіційним місцем реєстрації, що ускладнює для слідчого та прокурора проведення ряду дій, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.

Так, глава шоста Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), регулює порядок здійснення повідомлень у кримінальному провадженні. Відповідно до ч. 1 ст. 111 КПК України, повідомлення у кримінальному провадженні є процесуальною дією, за допомогою якої слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд повідомляє певного учасника кримінального провадження про дату, час та місце проведення відповідної процесуальної дії або про прийняте процесуальне рішення чи здійснену процесуальну дію [9]. Відповідно до ч. 2 ст. 111 КПК України, повідомлення учасників кримінального провадження з приводу вчинення процесуальних дій здійснюється у випадку, якщо участь цих осіб у таких діях не є обов'язковою [9]. Відповідно до ч. 1 ст. 135 КПК України, особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою [9]. Відповідно до ч. 2 ст. 136 КПК України, якщо особа попередньо повідомила слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про адресу своєї електронної пошти, надіслана на таку адресу повістка про виклик вважається отриманою у випадку підтвердження її отримання особою відповідним листом електронної пошти [9]. Відповідно до ч. 1 ст. 136 КПК України, належним підтвердженням отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом є розпис особи про отримання повістки, в тому числі на поштовому повідомленні, відеозапис вручення особі повістки, будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом [9]. У разі якщо особа подала письмову заяву на одержання повісток про виклик у конкретному кримінальному провадженні з використанням Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи та/або її окремої підсистеми (модуля), днем вручення повістки про виклик до слідчого судді, суду є день отримання судом повідомлення про доставлення повістки про виклик до слідчого судді, суду на офіційну електронну адресу особи [9].

Як бачимо, чинне законодавство надає повноваження діяти суду в рамках використання можливостей додатку Порталу Дія (Дія). Проте, варто

зазначити, що прокурор, відповідно до норм чинного законодавства, забезпечений сертифікатом Кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг [13]. Система Міністерства внутрішніх справ також забезпечила службовців вищезазначеними сертифікатами [14]. Що дає підстави вважати про наявність технічної можливості здійснювати накладення електронного підпису на повідомлення, повістки про виклик і цим суб'єктам владних повноважень.

Варто зазначити, що відповідно до ч. 1 ст. 26 КПК України, сторони кримінального провадження є вільними у використанні своїх прав у межах та у спосіб, передбачених КПК України. Таким чином, зважаючи на таку загальну засаду кримінального процесуального закону, на нашу думку, слід надати додаткове право учаснику кримінального провадження що буде реалізовуватися у можливості отримувати у мобільного додатку Порталу Дія (Дія) повідомлення, повістки про виклик у кримінальному провадженні. На нашу думку, держава повинна забезпечити механізм доступу правоохоронних органів надсилати повістки про виклик, інші повідомлення учаснику кримінального провадження з використанням можливостей мобільного додатку Порталу Дія (Дія).

Погоджуємося із С.О. Касапоглу в тому, що «українська система кримінальної юстиції перебуває в активній фазі цифрової трансформації, що створює передумови для модернізації процедур досудового розслідування [4, с. 10. Електронне кримінальне провадження поступово впроваджується на законодавчому та практичному рівнях» [4, с. 10]. Таким чином, надання можливості слідчому, прокурору здійснювати виклик, повідомлення за допомогою мобільного додатку Порталу Дія (Дія) пришвидшило би комунікацію між стороною обвинувачення та іншими учасниками кримінального провадження. Проте, важливо зазначити, що такий функціонал слід запроваджувати поступово. І, очевидно, що це буде доступно лише для тієї категорії осіб, які мають встановлений мобільний застосунок Порталу Дія (Дія).

На такому етапі важливо уникнути будь-яких негативно спрямованих маніпуляцій щодо такої процедури повідомлення особи або здійснення її виклику до слідчого, прокурора. Більше того, з метою забезпечення прав та свобод учасників кримінального провадження, слід вводити такі зміни з суворим забезпеченням прав і свобод сторін, учасників процесу. Тому, ми пропонуємо запозичити підхід, який застосовується судовою гілкою влади щодо запровадження обов'язкової письмової згоди сторони, інших учасників кримінального провадження на отримання ними викликів, повідомлень за допомогою мобільного застосунок Порталу Дія (Дія).

Також, варто передбачити можливість надання доступу слідчому, прокурору до отримання повідомлення про доставлення повістки про виклик до сторони або іншого учасника кримінального провадження за допомогою мобільного застосунок Порталу Дія (Дія).

Висновки. Таким чином, можемо зробити висновок, що надання можливості правоохоронним органам надсилати повідомлення, виклики за допомогою використання Порталу Дія може позитивно вплинути на швидкість та оперативність проведення досудового розслідування. Проте, варто запозичити підхід, який використовує судова гілка влади у своїй роботі. Зокрема, автор рекомендує обов'язково отримувати письмову згоду від сторони та інших учасників кримінального провадження на отримання повідомлень та повісток саме за допомогою Порталу Дія, мобільного застосунок Порталу Дія (Дія).

На думку автора, запропоновані зміни пришвидшать та полегшать в частині комунікацію між сторонами та іншими учасниками кримінального провадження. Додатково такі зміни стануть зручною альтернативою зв'язку в умовах воєнного стану та послугують ще одним кроком в напрямку цифровізації досудового розслідування. В свою чергу, такі оновлення в кримінальному процесуальному законодавстві сприятимуть економії державних коштів на забезпечення паперового листування.

Список літератури:

1. Глинська Н. В. Цифровізації кримінального провадження: стратегія та тактика. *Цифровізація кримінального провадження: стан та перспективи*, (Харків, 19 верес. 2024 р.). Харків: Право, 2024. С. 174. (дата звернення: 13.11.2025).
2. Левочко Р. Б., Гандзюк Л. С., Потинський А. М. Цифровізація наглядової діяльності прокурора у досудовому розслідуванні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Т. 37. С. 354.

3. Кубаєнко А. В. Оптимізація організаційних процесів досудового розслідування: необхідність структурних змін. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2023. №.1 (73). С. 235. (дата звернення: 13.11.2025).
4. Касапоглу С. О. Забезпечення права на захист в умовах електронного кримінального процесу: перспективи цифровізації досудового розслідування в Україні. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. Т. 11. URL: <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/289/198> (дата звернення: 13.11.2025).
5. Фоміна Т. Г. Щодо функціонування інформаційно-комунікаційної системи досудового розслідування. *Злочинність і протидія їй в умовах війни та у повоєнній перспективі: міждисциплінарна панорама* (Вінниця, 16 квіт. 2025 р.). Вінниця, 2025. С. 768.
6. Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг : Постанова, Кабінет Міністрів України від 04.12.2019 р. № 1137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення 02.12.2025).
7. Дія. URL: <https://diia.gov.ua/services>. (дата звернення: 14.11.2025).
8. Державна судова адміністрація України. Судові повістки вже в «Дії». *Судова влада України*. 29.12.2021. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1235892/> (дата звернення: 14.11.2025).
9. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 02.12.2025)
10. Атаманчук С. М., Подкопаєв С. В. Розробка і впровадження електронної системи управління кримінальним провадженням: сучасний стан та перспективи. *Цифровізація кримінального провадження: стан та перспективи*. (Харків, 19 верес. 2024 р.). Харків : Право, 2024. С. 174. (дата звернення: 13.11.2025).
11. Міжнародний Фонд «Відродження». Українські біженці після трьох років за кордоном. Четверта хвиля дослідження. *Центр економічної стратегії*. URL: https://ces.org.ua/refugees_fourth_wave/ (дата звернення: 14.11.2025).
12. Антикризисний медіа центр. Мінсоцполітики оприлюднило статистику про кількість ВПО в Україні за областями. *Антикризовий медіа центр*. URL: <https://acmc.ua/minsoczpolityky-oprylyudnylo-statystyku-pro-killist-vpo-v-ukrayini-za-oblastyamy/> (дата звернення: 14.11.2025).
13. Офіс Генерального прокурора. КНЕДП Органів прокуратури України. *Офіс Генерального прокурора*. URL: <https://ca.gr.gov.ua/> (дата звернення: 14.11.2025).
14. Міністерство внутрішніх справ України. Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг – Акредитований центр сертифікації ключів Міністерства внутрішніх справ України. *Міністерство внутрішніх справ України*. 13.11.2025. URL: <https://ca.mvs.gov.ua/> (дата звернення: 14.11.2025).

Bulhakova Yu. M. USE OF THE DIIA PORTAL IN PRE-TRIAL INVESTIGATION: BETWEEN INNOVATION AND PROCEDURAL SAFEGUARDS

The article examines the potential use of the Diia Portal and the Diia mobile application (hereinafter – Diia) in pre-trial investigation, taking into account the balance between the introduction of innovative technologies and the safeguarding of procedural guarantees for participants in criminal proceedings.

It is emphasized that digitalization has become a key mechanism for ensuring the continuity of public services under the conditions of full-scale invasion, and the capabilities of Diia are already actively employed by the judiciary to inform parties and other participants in judicial processes. At the same time, it is noted that similar opportunities remain unavailable to law-enforcement bodies at the stage of pre-trial investigation, which complicates communication with witnesses, victims, and other participants in the proceedings amid the massive displacement of the population during the full-scale invasion.

The potential of Diia for delivering summonses and procedural notifications is examined, taking into account the technical and regulatory prerequisites for implementing such a mechanism. The article substantiates the expediency of the gradual introduction of the relevant changes while ensuring written consent of the participants in the proceedings and adequate guarantees for the protection of their rights. It is concluded that expanding the functionality of the Diia Portal mobile application in the sphere of pre-trial investigation would enhance the efficiency, promptness, and transparency of the criminal process, while also aligning with the broader trend of digital transformation of Ukraine's criminal justice system.

Based on the study results, the article formulates conclusions confirming the relevance of expanding digital capacities for law-enforcement bodies within the scope of their powers and competences. According to the author, practical implementation of the proposed initiatives would enable adaptation of the criminal process to the conditions of prolonged military aggression. Therefore, at the present stage, digitalization should be regarded not as an optional instrument but as a strategic necessity for ensuring effective pre-trial investigation.

The findings demonstrate that the gradual integration of the Diia Portal application into pre-trial investigation possesses significant potential for improving the quality of procedural communication. This

approach is consistent with the national strategy of digital transformation. It is expected that the introduction of the corresponding tools will further contribute to ensuring transparency, celerity, and predictability in the criminal process.

Keywords: *pre-trial investigation, participants of criminal proceedings, notification in criminal proceedings, summons by an investigator, summons by a prosecutor, electronic summons, electronic notice, Diia Portal, the mobile application of the Diia Portal (Diia).*

Дата першого надходження статті до видання: 01.12.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025